

Des Lichtes webend Wesen...

Des Lichtes webend Wesen erstrahlet
von Mensch zu Mensch,
zu füllen die Welt mit Wahrheit.

Der Liebe Segen, es erwarmet
die Seele an der Seele,
zu wirken aller Welten Seligkeit.

Und Geisetsboten, sie vermählen
der Menschen Segenswerke
mit Weltenzielen.

Un wenn vermählen kann die beiden
der Mensch, der sich im Menschen findet,
erstrahlet Geisteslicht
durch Seelenwärme.

Bytost tkající světlo...

Bytost tkající světlo září
od člověka k člověku,
aby naplnilo svět pravdou.

Požehnání lásky zahřívá
duši na duši,
aby působilo blahoslavenství
všech světů.

A poslové ducha spojují
požehnaná lidská díla
se světovými cíli.

A když může spojit obé
člověk, který se nalezne v druhém,
pak září duchovní světlo
skrže teplo duše.

Rudolf Steiner

V Evropské unii a ve světovém společenství

Vstup do Evropského společenství nám otevřel jednodušší cestování bez pasu a bez celních prohlídek, zjednodušil možnost pracovat v části zemí Evropské unie a vrhl nás do většího společenství jaksi bezprostředněji, než tomu bylo – aspoň zdánlivě - v některých předchozích etapách našich dějin. Ve skutečnosti ovšem naše země žila ve větším společenství v průběhu svých dějin stále, i v posledních patnácti letech po pádu sovětského impéria byla svázána řadou mezinárodních smluv o přidružení, takže sám vstup byl jen jakousi tečkou za procesem, jehož valná část byla realizována již dříve. Přesto je vstup nejen symbolickou tečkou za tímto procesem, i skutečným otevřením se světu země, která je geograficky i myšlenkově a pocitově více uzavřená do sebe než mnohé jiné země ve světě. Takové zapojení by z nás mělo vyhnat pohodlné zápečnictví, omezenost, se kterou se vzdáváme účasti na správě věcí veřejných už i tím, že nechodíme k volbám, tím, že se necháváme manipulovat médii, že ve volbách dáváme hlas tomu, kdo se dokáže díky vizážistům a trikům lépe prezentovat v televizi, nikoli podle jeho ovoce. I současné události v naší zemi ukázaly, že schopnost jasného vnímání skutečnosti

je omezená, že tápeme v temnu. Koho chtějí bohové zničit, toho raní slepotou, říkávalo se v antických tragédiích, a mnozí z nás nedokáží dosáhnout oné jasné bdělosti, potřebné ve větším dnes společenství více než ve svém omezeném okolí.

"Kdo raděj doma jídáš buchty, než by si jinde zpíval z kruchty, jsi bratr náš, jsi bratr náš, jsi mezi námi Goliáš", zpívali už Voskovec s Werichem. Podmínkou rozumné existence našeho národa v Evropském společenství je překonání české malosti, komplexů méněcennosti i vícecennosti. Vstup do Evropského společenství je výzvou. Snažme se, abychom v ní obstáli, abychom překonali své nedostatečnosti, abychom dosáhli dostatečně jasného vědomí. Michael je vůdcem sjednocenosti lidstva, správné globalizace proti dnešní globalizaci jednostranné, nespravedlivé. Staňme se jeho pomocníky, čekejme na výzvy Tváře Boží a na to, co po nás nyní chce Kristus. Buďme si stále jasně vědomi své situace i situace světa, nedejme se oklamat falešnými proroky, prověřujme nové rozumem, srdcem a i svými činy. Nosme stále dost oleje v nádobkách svých s lampami svými.

Jan Bouzek

Praktická karmická cvičení

Referát o článku Gunhild Kačer: Rudolf Steiners „Praktische Karma-Übungen“ (Praktická karmická cvičení Rudolfa Steinera, L 1).

Úvod a historie

Jestli nás někdo v reinkarnační terapii vede zpět do minulého života, vzniká problém, který lze popsat následovně. Jde o to, jestli vědomosti o zážitcích z minulého života a o dávných konfliktech mohou být skutečně léčivé bez toho, co k tomu neoddelitelně patří: porozumění karmě, děj proměny a dávání nových impulsů v době života mezi minulou smrtí a současným zrozením. Máme dnes nějakou obvyklou, normální a bezpečnou cestu k poznání karmy? Můžeme si udělat věcný úsudek o zprávách jiných lidí o minulých životech?

Ze studia Rudolfa Steinera plyne, jak postupoval, aby probudil porozumění pro reinkarnaci a karmu a aby dal tomuto porozumění měřítko. V L1 se slovo karma překládá jako čin, jako něco, co jsme sami způsobili. Takové chápání věci má mnohem aktivnější ráz než slovo osud. V „Theosofii“ Rudolf Steiner použil výraz „námi samými stvořený osud“. Při zabývání se karmou nejde o to, jestli jsme byli v minulé inkarnaci Marií Magdalenou nebo čínským císařem. Jde o to jaké impulsy k vyrovnání karmy jsme si sem přinesli ze života mezi smrtí a novým zrozením.

Už v roce 1902 si Rudolf Steiner přál „zavést do anthroposofického hnutí ihned ideu karmy s takovou vnitřní impulsivností, aby mohla být do jisté míry jedním z největších vůdčích motivů, z nichž by se vyvíjelo anthroposofické hnutí.“ (L2) Na den založení německé sekce Theosofické společnosti oznámil přednášku s názvem „Praktická karmická cvičení“. Theosofové s tím nesouhlasili a Rudolf Steiner nemohl přednášku uskutečnit. Tématem se ve formě cvičení dále nezabýval, stala se z toho teoretická záležitost. Uvědomil si, že šlo o smělost, která se nepovedla.

Co chtěl tehdy přinést jako praktická karmická cvičení, to se ukázalo v roce 1924 v jeho karmických úvahách. (L3) Vánoční sjezd poskytnul možnost ke vzniku nového esoterického rázu Anthroposofické společnosti, otevřely se možnosti mluvit o praktických

karmických cvičeních. Zde je třeba zopakovat, že Rudolf Steiner nazval karmické cykly (L3) „praktická karmická cvičení“ (viz díl V z L3, Praha, 31.3.1924). Jeho sdělení z 6 karmických cyklů mají tedy charakter cvičení. „Především to znamená, že sdělení z těchto cyklů musí být přijímána s jinými duševními schopnostmi, než jen rozumovým myšlením podle představ. Musí to uchopit celou náladu v duši a změnit základní životní pocit.“(L1). Teoretická příprava záměru, který byl uskutečněn v r. 1924 zveřejněním karmických cyklů, trvala tedy 22 let. Její etapy jsou krátce popsány v následujících odstavcích.

V říjnu a listopadu 1903 zveřejnil Rudolf Steiner v časopisu „Luzifer“ články „Reinkarnace a karma, představy nutné z hlediska moderní přírodovědy“ a „Jak karma působí“. V r. 1904 řešil otázku příčiny nehody, která člověka potká. Objasnil základní princip zákona karmy: „Člověk nenese jen zátěž z minulého pozemského života, ale neustále zakládá novou karmu, jejíž následky nastoupí v budoucnu.“ Člověk stojí uprostřed mezi starou a novou karmou. V r. 1904 se objevila v knize „Theosofie“ kapitola „Znovuvtělování ducha a osud (reinkarnace a karma)“. V ní Steiner ukazuje, že školené a důsledné myšlení může získat teoretický náhled a porozumění pro nauku o reinkarnaci a karmě.

Ted' se ovšem dostavila zvědavost lidí a ti chtěli znát nejen teorii, ale chtěli něco vědět i o jejich vlastní karmě, o dřívější inkarnaci. Rudolf Steiner odmítal uspokojovat zvědavost v tomto směru, ale lidem, kteří nebyli zvědaví, pyšní nebo pošetilí sdělil ve zvláštních životních situacích (70. narozeniny a pod.) jejich karmu. Ti ovšem o tom zase nemluvili. V roce 1912 měl Rudolf Steiner řadu přednášek, v nichž mluvil o možnostech poznání karmy. Jestli máme o reinkarnaci a karmě jen teoretické vědomosti a jenom o nich přemýšlíme, nedojdeme k dalším krokům ve vnitřním poznání reinkarnace a karmy. K tomu se nám musí stát tato nauka vnitřní jistotou. „Východisko k tomu musí sice ležet v temnu, ale jenom s myšlením a představami se nedá získat přístup ke karmě, kterou jsme si přinesli. Nejčastěji dojde k omylům, když vyjdeme z toho, co se zdá rozumné a věrohodné. Mají-li být živě vyzvednuty do vědomí impulsy utvářející osudy a působící v podvědomém volním životě, musí mluvit hlubší duševní oblast. A nyní Rudolf Steiner popisuje, jak je to možné dosáhnout cvičením, to jest záměrným úsilím. Označuje ovšem tuto cestu jako absolutně dobrou a jistou, ale také jako cestu plnou odříkání, poněvadž většinou vede k rozčarování.“(L1)

Karmická cvičení

1.cvičení

Jde o duševní experiment, který se dá provést na zkoušku, k ničemu nezavazuje, nemá vést k praktickým důsledkům. Cvičení má pomoci proniknout až k vrstvě vlastní karmy ležící v podvědomí. To se dá provést, když si člověk opravdu zřetelně postaví před duši mnohé z toho, co se mu nečekaně stalo, aniž by to vědomě chtěl, co mu bylo nepříjemné, jaký neúspěch ho potkal a potom si představí s plnou intenzitou, že to všechno co nejenergičtěji chtěl a přál si to. Měl by se dostat do duševní nálady, že si to všechno přivodil on sám. Jestli na někoho spadnul kus tašky se střechy, má si představit, že on sám vylezl na střechu, uvolnil ten kus a potom rychle běžel dolů, aby byl včas na místě, kam ten kus dopadl a poranil ho. Vlastně tuto náhodu zinscenoval on sám. Tímto způsobem může člověk zkonstruovat obraz druhého umělého člověka, může ho vytvořit imaginací, vyfantazírovat si ho. Tento umělý člověk začne rozvíjet vlastní život při trpělivém a dosti častém opakování cvičení. Začne prodělávat proměny, až nakonec cvičící pozná, že sice nemá před sebou obraz nějaké určité osobnosti, ale získává jistotu o souvislosti současného života s předcházejícím, ze kterého teď přichází a působí určité duševní zážitky a volní impulsy. A je samozřejmé, že cvičící může tento zážitek udělat jen pro sebe a ne za druhé lidi.

Tak dostane dnešní paměť pro představy jinou kvalitu a rozšíří se do jakéhosi druhu pocitové a vjemové paměti na dřívější inkarnaci. Cílem cvičení není tedy zjistit „Kým jsem byl?“. Je třeba zažít: Co jsem chtěl, jaké jsem získal volní záměry, úmysly, rozhodnutí z tehdejších činů a zážitků. Jak jsem je v životě mezi smrtí a novým zrozením proměnil a vnesl do současného života? Tak se dá ve zkoušce potvrdit nebo korigovat víra v to, že někdo byl určitou historickou osobností. Odpovídající vzpomínkové obrazy neodpovídají úsilí naší vůle, jestli je minulá inkarnace vyfantazirovaná. Zkoumání v oblasti vůle může pak být zdrojem zklamání.

2. cvičení

Po 1. světové válce začal Rudolf Steiner mluvit o sociálních problémech. Začal mluvit o cvičení, jímž se tvoří bezprostředně sociální síly v soužití lidí a jímž se tvoří orgán vnímání pro karmické souvislosti.

Opět se vyžaduje zpětný pohled na vlastní život. Obvykle člověk prožívá sebe jako střed radostí, obohacení, neštěstí, které zažil prostřednictvím jiných lidí. Naše osobní vzpomínky považujeme za část nás samých. Cvičení má proto probíhat tak, že sebe vidíme jako cizího člověka, zvenku, očima našich bližních. Máme si přitom vykreslit pokud možno konkrétní situace. Tak poznáme, jak za mnohé vděčíme rodičům, učitelům, přátelům, kolegům. Často bychom měli děkovat za nejlepší podporu těm, kdo nás kritizovali a dělali nám těžkosti.

To může vést k dvojitmu působení: 1. Tvoří se nový smysl vnímání, jímž si člověk vytváří obraz druhého člověka bez lásky a nenávisti. Tvoří si imaginaci o jeho pravé podstatě. – 2. Získáme objektivní obraz nás samotných. Odstraníme všechno, co vytváří náš naivní pocit sebe a učíme se vnímat skryté působení osudu, učíme se poznávat, jak dalece druhým děkujeme za to, čím jsme. Ke své předešlé inkarnaci se musíme stavět tak jako k nějakému cizímu člověku, jinak nedospějeme ani k tušení o předešlé inkarnaci.

3a. cvičení.

Má nás upozornit na určité zážitky, kterých si máme všimnout u různých druhů karmických vztahů. Jde buď o vztah karmicky založený, anebo jde o situaci, kdy se zakládá nový osudový vztah. To vystoupí zvláště zřetelně při prvním setkání. Můžeme mít jistý pocit už při prvním setkání, ale je tu něco jako technika pozorování, která vyvolává jednoznačné a objektivní poznatky.

U člověka, s nímž máme společnou karmu z dřívějšího života, se cítíme při prvním setkání vnitřně vzburcování, osloveni v mysli a srdci a ve vůli - ať už kladně či záporně. Buď je naším vzorem nebo bychom ho radši neviděli. Sníme o něm, cítíme ho v duši. Ale zato nás nic vnějšího na něm nezajímá. Setkáme-li se nově (bez dřívějšího osudového vztahu) s někým, máme o něj jen povrchní zájem. Jak vypadá, jaké jsou poměry jeho života. Naš zájem nejde příliš hluboko. Rychle si o něm uděláme úsudek, nesníme o něm. Osudové spojení musí teprve vzniknout. Taková předběžná cvičení nevyžadují zvláštního úsilí vůle. Ale s nimi vytvoříme předpoklady pro něco dalšího.

3b. cvičení

Například pro cvičení, které může pomáhat zachytit osudové souvislosti skryté za denními událostmi a vyzdvihnout je do vědomí. Přitom vede cesta z oblasti bdělého života v představách do karmických příčin, které jsou v obvykle nevědomé oblasti vůle, a které jsme si sem přinesli. Zde Rudolf Steiner upozorňuje na umění čekat, nechat dozrát, které doprovází tuto formu cvičení a očekávání výsledků.

3 c. cvičení

Cvičící má vycházet z toho, že si představí konkrétně prožitou situaci. Například je to rozhovor s přítelem, který mu něco nepříjemného řekl. To se ho dotkne a on chce karmicky tento zážitek prohlédnout. K tomu si vyvolá ve vzpomínce celou scénu se všemi jednotlivostmi. To může při napjatém a důkladně vymalovaném obraze vyvolat až lehké bolení hlavy. Poněvadž to bylo zobrazeno se vším úsilím, prodělá to v následujících nocích proměnu a spojí se to postupně s jednotlivými články bytosti člověka a nakonec se to vtiskne až do oběhu krevního a nervového systému. Cvičící může tento proces spoluprodělat a nakonec po třech dnech a nocích zažít, že je obraz proniknut vůlí. Tato vůle se cítí jako sevřena ve svěráku. Ale sevření se uvolní, když se vůle stane duševním okem, s nímž je prohlédnuta dřívější událost, kterou cvičící pozná a již porozumí jako karmické příčině scény s přítelem.

Toto cvičení vede k výsledku jen když je konáno trpělivě a s úplně vyrovnaným nitrem, když je vytrvale opakováno 50 – 70 x, bez emocí nebo fantazírování. Pouhý náznak náládovosti rozprostře mlhu a znemožní cvičení. Chvástání se výsledkem zničí výsledek. To platí ovšem pro všechny okultní zážitky.

3d cvičení.

Cvičení 3c se dělá tak že se procvičuje více událostí současně . Tím se získají nové duševní zvyklosti, které proniknou celým životem.

Referuje *Stanislav Kubát*.

Literatura

L1 Gunhild Kačer: Rudolf Steiners „Praktische Karma-Übungen“ (Praktická karmická cvičení Rudolfa Steinera). In: Mitteilungen aus der anthroposophischen Arbeit in Deutschland III/2001 s 171-181.

L2 Rudolf Steiner: Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge, Band VI (GA240) , přednáška z 9.4.1924 Stuttgart (Esoterické úvahy o karmických souvislostech, sv VI)

L3 Rudolf Steiner: Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge, Band I-VI (GA235-240) (Esoterické úvahy o karmických souvislostech, sv I-VI)

Anthroposofická společnost a Obec křesťanů

Rudolf Steiner několikrát shrnul rozdíly v polích působení obou. Obec křesťanů je především pro ty, kdo dosud žijí spíše ve sféře duše citivé a rozvažující, ale připravuje do budoucnosti novou kulturní epochu, ve které bude běžné obecné kněžství. Anthroposofická společnost je pro dnešní dobu duše vědomé a její současnou fází; jejím úkolem je na rozdíl od kultu Obce křesťanů tzv. obrácený kult, to je úsilí vystoupit vlastním snažením do duchovního světa a umožnit oněm duchovním bytostem nad námi, jež nám poskytly svobodu, aby se mohly znovu spojit se světem prostřednictvím těch, kdo dosáhnou svým jasným jasnovidným vědomím takové úrovně, aby spojení mohlo být opět navázáno. Tím způsobem máme přispět k záchraně světa a dosažení cílů lidstva i Země. Rudolf Steiner také ve svém příslušném cyklu varoval před spojením obou jím iniciovaných společenství. Společnosti byl až do své smrti předsedou, Obec inicioval prostřednictvím dr. Rittelmeyera a skupiny mladých theologů, kteří

ho o tuto službu požádali. V případě smíšení Společnosti a Obce, varoval Rudolf Steiner, by byl důsledkem zánik obou.

Vážme si sebe navzájem, ale uvědomme si, že naše cesty nejsou identické. V Obci křesťanů není povinností usilovat o postup vzhůru na duchovní stezce způsobem, jakým to předvedl Rudolf Steiner pro Společnost, zejména v cyklu *Die geistige Kommunion der Menschheit* (Duchovní *communio* lidstva, GA 219). Mějme se navzájem rádi, ale nesnažme se proto zjednodušovat anthroposofii, aby byla snadno stravitelná pro každého. bez jeho vlastního úsilí. Samo nadšení bez důkladného studia a vlastního úsilí o meditaci může snadno vést k banalizaci anthroposofie a jejích úkolů.

Přehnané nadšení bez sebereflexe nás vrhá do sféry Lucifera, podobně jako přehnané opatrnictví bez síly odvahy do sféry Ahrimana. Čerti vždycky chodí z obou stran, snažme se najít střední cestu mezi oběma, která je cestou Kristovou. *Imitatio Christi* je cestou vpřed i dnes, ale jiným způsobem, než tomu bylo ve středověku a než to bude možné v další tzv. slovanské kulturní epoše, kterou zatím jen začínáme připravovat.

J. Bouzek

České země uprostřed sjednocované Evropy

Na jedné straně postupuje globalizace hospodářské, tržního hospodářství, s vládci ekonomické sféry, proti kterým se stávají vlády zejména menších zemí bezmocnými, na druhé straně hrozí nacionalistická a náboženská hnutí přerůst v novou katastrofickou situaci, jejímž předznamenáním byly války na Balkáně a na Kavkaze, teroristické útoky, militantní hnutí, založená na extrémistických představách. Na jedné straně vzrůstá nebezpečí terorismu, na druhé nebezpečí terorismem podněcované ztráty svobody pod novým Velkým Bratrem, který bude všechno kontrolovat ještě lépe, než tomu bylo za bolševiků. V této situaci je opět aktuální zamyslet se nad úlohou českého národa a smyslu jeho existence v době, kdy se mnohé stává nepevným, drolicím se jaksi pod nohama. Nová situace je výzvou s možnostmi jak v kladném, tak v záporném smyslu; od našeho poznání, oddanosti našim úkolům a od naší vůle závisí splnění úkolů, které dnes a nyní, *hic et nunc*, máme.

1. Přírodní podmínky, zeměpisná charakteristika

Připomeňme si geografickou polohu a uspořádání Čech a Moravy s oním jižním cípem Slezska, obývaným převážně českým národem. Nápadná je na první pohled geografická uzavřenost Čech, obklopených ze všech stran horami. Žádná jiná evropská země není natolik jakoby uzavřena do sebe. S Moravou je to už trochu jiné. Na severu Jeseníky a Beskydy ponechávají mezi sebou jen úzký pás Moravské brány, ovšem za nimi je ještě pruh Slezska s česky mluvícím obyvatelstvem a dnešní hranice leží o kus dál na sever v oblasti, kde dnes dosti plynule pokračují nářečí českého Slezska do polského Slezska sousedního; Slezsko bývalo i dříve zemí mezi českým a polským královstvím, ale s postupem Pruska na východ se stalo za Marie Terezie na delší čas jeho součástí. Jiná je dnes situace na jihu Moravy, ale dříve tam byly v povodí dolní Moravy a Dyje rozsáhlé močály, které ještě ve středověkých poměrech ohraničovaly zemi podobně výrazně jako hory.. I stará velkomoravská hradiště byla blatná, tj., obklopena vodními plochami a močály. Na východě Moravy představují Malé Karpaty výraznější hranici než část řeky Moravy, nářečí přecházejí i tu plynule do záhorské slovenčiny. Uzavřená geografická poloha Čecha Moravy patřily k hlavním důvodům, proč se zde udržel slovanský živel, zatímco v oblastech dále na sever a na jih ustoupil živilu

německému, Vedle uzavřenosti je pro Čechy i Moravu charakteristická krajinná různost: jsou to roviny i hory, ale na většině území převažuje pahorkatina, krajina bez velkých extrémů; je v ní méně dramatickosti než ve Slovensku či v alpských zemích, více pestrosti než v rovině severnější části Evropy a také více harmoničnosti. I se odráží v naší povaze, která tíhne (v dobrém smyslu) k uměřenosti i (ve špatném smyslu) k prostřednosti.

Přirozených vodních ploch je u nás málo. Teprve za renesance zakládáné rybníky dotvořily tímto směrem část jihočeské krajiny a moderní přehrady vodní element rozšířily. Zato řek, potoků a potůčků je u nás mnoho. Spolu s parkovou krajinou, ve které se střídají lesy a lesíky s obdělávanou krajinou. dávaly celé zemi ráz, a donedávna také určovaly síť hlavních cest. Čechy byly více uzavřené do sebe než Morava, kterou procházela již od pravěku jedna z významných severojižních cest evropských, zatímco západovýchodní cesta přes Čechy bývala méně významná než dunajská. Velkou většinu Čech odvodňuje Labe, ústící do Severního moře, ale do Saska protéká Labe úzkou soutěskou a hranice mezi Čechami a Saskem je vyznačena ostře.. Kousek severní Moravy se Slezskem odvodňuje Odra, ústící do Baltského moře, ale většinu moravských vod odvádí stejnojmenná řeka do Dunaje a odtud do Černého moře.

Éterické proudění podél řek postupuje opačně. Čechy jsou tak ovlivněny Severním mořem, Morava z větší části z jihovýchodu, jen z menší od severu. K moři je na všechny strany daleko, ale působení éterických proudění je ke konci jejich cesty, kde se jaksi zastavuje, silnější a proto máme ke všem třem mořím vztah vedle moře Jaderského, které leží na jižním konci starobylé Jantarové stezky, která vedla od Baltu zpravidla přes Moravu, ale někdy spíše přes Čechy.

Co do klimatických poměrů leží Čechy s většinou Moravy v mírném pásu a obvykle byla jejich hornatá část hustě zalesněna: pro Římany byly naše země součástí Hercynského lesa. Zejména Čechy leží také na hranici mezi kontinentálním a atlantským klimatem. Protože obojí poměry se tu střídají, máme jen asi polovinu rostlinstva než sousední země, protože naše rostliny se musely naučit přežít obojí podmínky, které se tu střídají. Dnešní klimatické změny pomalu začínají přibližovat naše podnebí středomořskému klimatickému pásu; také exhalace a znečištění půdy a vod, i když se mnohé zlepšilo, je výrazem, podobné krize, jakou vidíme na úrovni duchovní. Mnoho civilizací zaniklo, protože zničily krajiny, na kterých žily, jako viděl už mj. Toynbee.

Poloha země uprostřed Evropy inspirovala už renesanční geografy, aby ji umísťovali v postavě Paní Evropy do oblasti srdce či solaru plexu; to naznačuje i naši úlohu v Evropě: přejímat ze všech stran podněty, harmonizovat je a předávat dál.

2. Duševní vlastnosti, charakter českého národa

Vnější pozorování geografické lze doplnit pozorováním duševních vlastností Čechů, naturelu. Významný je rozdíl mezi krajinami na jih od severní hranice pěstování vína a na sever od této hranice – na jih odtud je lidé bezprostřednější, na sever více od sebe uzavřeni. Podobně v Čechách jsou lidé zpravidla střízlivější, uzavřenější, na Moravě více dávající najevo své city. Folklor, lidová píseň a postoje jsou v různých krajích často odlišné. Na Moravě jsou výraznými celky Slovácko, Valašsko, Lašsko, Haná, ve Slezsku je rozdíl mezi východnějším Ostravskem a západnějším Opavskem, v Čechách si uchovaly svébytnost část jižních a západních Čech a mezi Čechami a Moravou část Vysočiny. Moravská lidová píseň konzervovala starší vrstvu, kterou v Čechách překryla většinou vrstva barokní hudby.

Přes rozdíly lze charakterizovat celek charakteru, reflektující jak krajinu v Čechách i na Moravě, kde extrémy jsou vzácné, i hory vyrůstají daleko méně strmě než třeba Alpy. Proti sousedním zemím jsme uměřenější, máme nedůvěru k velikosti, nadsázce. Jak kdysi napsal V.V. Štech, místo Fausta a Markétky jsme měli Jeníka a Mařenku. V dějinách českého umění se táhne tato červená nit v architektuře od románských rotund po barokní venkovské

kostelíčky a po moderní stavby. Nejinak je tomu v malířství, kde můžeme malby gotického Mistra třeboňského a Krásného stylu srovnat s uměním Josefa Mánesa, Mikuláše Alše, Josefa Šímy či Jiřího Trnky. Svým způsobem reflektovalo české umění italské a francouzské v harmoničtější podobě než umění jeho sousedů: německé bývá tvrdší, polské grotesknější, maďarské obvykle nadsazené. Proti německému umění je charakteristická větší citovost, proti východnějším Slovanům uměřenost a pevná ještě forma. Vedle klasiků, od Máchova Máje po Babičku Boženy Němcové prosvítá podobný vztah ke světu i v novější české literatuře. Při poslechu Smetany, Dvořáka, Janáčka, Martinů cítíme podobnou duševní spřízněnost, jako při četbě klasické české literatury. Teatrální baroko je součástí scenérie Prahy, ale v něm už obvykle cítíme onu dvojznačnost, která vedly ke grotesknosti v díle Meyrinkově či Franze Kafky. Svou středovou pozici v Evropě cítíme ve vztahu k východu i k západu, k severu i k jihu. V umění to charakterizoval dobře známý Fillův esej: Ne Rodin, Feidias.

3. Jazyky evropských národů

Duch národa žije zejména v jazyku, jaký máme vztah k ostatním evropským jazykům? Slovenština je nám nejbližší, ještě před 150 lety jsme měli společnou spisovnou řeč a slovenština byla dialektem češtiny. Od Rudolfa Steinera víme, že jednotlivé evropské jazyky mají převažující vztah jedné ze základních stránek člověka. V němčině se silně odráží volní sféra, v angličtině základní pocity, ve francouzštině intelekt. Italština je řečí plnou slunce, jasu, také se od doby Dantovy jen málo změnila. Angličtina je ovšem velmi vhodná pro sdělování empirických poznatků, proto se stala řečí světové vědy. Také má být podle Rudolfa Steiner první z odumírajících řečí (osud, který potká všechny jazyky v době, kdy budou lidé používat řeč jen jako signály a dorozumívat se přímo myšlenkami). Zejména americká angličtina jeví ve flexi i v syntaxi nejvíce známek strnulosti ze všech indoevropských jazyků. Němčina má jasnou terminologii pro filosofii, ale může snadno svést ke složitým konstrukcím, vzdalujícím se od reality, když vytváří komplikované hypotézy i tam, kde evidence už chybí. Konsekvence myšlenkového postupu je výborná pro konstrukci Mercedesů či logických systémů, ale může zavádět tam, kde je potřebí se zastavit a pohlédnout raději zdravým lidským rozumem. Francouzština má jasnou strukturu pro myšlenkové konstrukce, jasnost myšlení, ale ta jasnost může fungovat i samoučelně, na začátku i na konci nemusí být nic podstatného, a pak systém mele naprázdno. Italština vyjadřuje jasnost jako italské slunce, z maďarštiny je ještě dnes cítit step, odkud Maďaři přišli, zvláště při dobré výslovnosti s její muzikální harmonií.

Čeština je nejzápadnějším ze slovanských jazyků, které jako celek se vyznačují proti germánským řečem a němčině zejména bohatstvím flexe a důrazem na slovesa, činnost, proti jmenným vazbám v němčině a jiných germánských jazycích. Cit, duše, se ve slovanských jazycích odrážejí výrazněji, proto i velikost ruského básnictví a poezie dalších slovanských jazyků. Ruština je méně vhodným jazykem na vědecké formulace, zejména na jeho empirickou podobu, i když umožňuje díky matematickým schopnostem ruské vědy také logicko-matematické postupy. Česká syntaxe se vzhledem k dlouhodobému soužití s němčinou němčině hodně přiblížila; je také tvrdší než ruština, i než slovenština. I česká řeč ukazuje zmíněné už střední postavení naší země mezi západem a východem Evropy. Zde nebude od místa připomenout jednu zvláštnost němčiny Rudolfa Steinera: důraz, který klade na sloveso. Často jím začíná i větu. Jedním z důvodů jeho vyjadřování bylo, jak sám udává, dát možnost porozumět i mrtvým, kteří brzy po smrti přestávají substantivům rozumět, ale druhým asi i prostředí, do kterého se Steiner narodil na samé východní hranici oblasti, kde se ještě německy mluvilo, kde němčina bezprostředně sousedila se slovanským světem.

Plodnou cestou k poznání různých přístupů k realitě u různých národů je také analýza termínů, kterými jednotlivé jazyky označují týž pojem. Např. motýl je německy *Schmetterling*, anglicky *butterfly*, francouzsky *papillon*, atd.: každý jazyk dává přednost jinému znaku

motýla.. Ještě charakterističtější je označení člověka. Řecký výraz *anthrópos* znamená vzpřímenou bytost, tedy základní vertikální orientaci člověka vzhledem k zemi a nebesům. Latinské *homo*, známé ve variantách ve všech románských jazycích, souvisí úzce se slovem *humus*, znamená tedy především pozemšťana, bytost stvořenou z hlíny. Germánské *man*, *Mensch* apod. znamená ten, kdo hodně může, je mocný; tato aktivní stránka zazní ostatně více v španělském *hombre* proti francouzskému *l'homme* či italskému *uomo*.. Slovanské *čelovek*, *člověk* lze dobře vysvětlit anthroposofickým poznatkem, známým ostatně i dřívějším kulturám, že lidské Já, jádro našeho lidství, prochází čelem mezi očima skrze naši hlavu. V překladu tedy *čelovek* znamená toho, kdo má na čele svou pravou nesmrtelnou podstatu.

3. Evropské národy a duše vědomá.

Zvlášť podstatným rozdílem mezi evropskými národy je jejich vztah v moderní mysli, duši vědomé. V anglosaském světě s s ní lidé přirozeně narodí, získávají ji jaksi lacino bez zvláštního úsilí. Ve střední Evropě se k ní musí lidé vlastním úsilím vypracovat, ale čím dále na východ a jihovýchod je lidí s duší vědomou méně a méně. Proto se také mnozí cítí být součástmi společenství než samostatnými bytostmi, jsou méně ochotni vzít vlastní osud do vlastních rukou. Spíše pak podlehnou skupinové demagogii, i když ta je nebezpečím pro všechny, kdo se jí nedokážou bránit, žijíce v nedostatečně jasném vědomí. Anglický spisovatel William Golding chápal dvacáté století jako obraz snu, který se mu prý několikrát zdál. Kráčel za velkým davem lidí, kteří všichni pochodovali jedním směrem. Když je dohonil, zpozoroval, že všichni nesou před sebou busty politiků – Lenina, Hitlera, Chomeiniho a jim podobných. Ale když se více přiblížil čelu průvodu, postřehl, že to jsou nafouknuté balóny, ze kterých vzduch už ucházel, ale ti v prvních řadách se stále snažili aspoň některého z nich dofouknout a pak za ním hrdě kráčet. Milan Kundera v *Nesnesitelné lehkosti bytí* líčí podobnou scénu v kapitole *Dlouhý pochod*. Lidé touží po novém opravdovém, a dostává se jim většinou jen dalších falešných proroků, neboť mají strach před živým duchem.

Zatímco u anglosaských národů je duše vědomá spojena spíše s citem a myšlení ji ovlivňuje jen málo, u Němců je tomu naopak: teorie jsou snadno považovány za realizovatelné a tím je možnost svedení falešnými proroky větší, jak ukázal příklad Hitlera a také těch, kteří se snaží dnes rozsévat opět nenávist vůči svým sousedům. Je cesta do pekla, jak ukázal rozpad Jugoslávie, kavkazské války a mnohé další, a ve střední Evropě by taková politika mohla vést ještě k větší katastrofě. Již Berthold Brecht po druhé světové válce připomněl: po první válce bylo Karthago ještě velké, po druhé ještě obyvatelné.

Skutečným východiskem z dnešní krize je duchovní renesance, o kterou usiluje anthroposofie, umožnit působení Tváře boží Michaela a Krista z éterické pláně až do fyzického světa.

Co pro to můžeme v naší zemi učinit? Máme možnost stát se emancipovanými svobodnými osobnostmi, svéprávnými občany, a můžeme přitom vycházet z pozitivních stránek naší národní povahy. Protože máme tradici dívat se na každou autoritu s nedůvěrou, máme snad více naděje, že falešní proroci, kteří se opět množí, naleznou u nás méně následovníků. Dnešní občanská lhostejnost je ovšem také cestou do katastrofy. Naši zápornou stránkou je nedostatek smyslu pro opravdovou velikost, kterou rádi zesměšňujeme, neboť se jí bojíme. Jsouce jen malým národem, máme odstup od velkých, ale i od sebe sama, neboť brzy narazíme na ty jiné. Nemůžeme žít v dnešní Evropě jen .mezi našimi horami, ale s odstupem si můžeme od sousedů převzít to dobré a distancovat se od horšího. Jako srdce či solar plexus Evropy můžeme přispět k harmonizaci jejího celku, k vzájemnému pochopení těch, kdo žijí v okolních částech našeho světadílu,. podaří-li se nám dostat takovému úkolu.

4. Úkoly českých zemí v dnešním světovém společenství

Kult Zlatého telete a tzv. vědecký materialismus přicházejí především ze západu a jsou především ahrimanským nebezpečím, i když je to podporováno mediálním působením luciferským. Nacionalismy, náboženské fundamentalismy jsou více pod vlivem Lucifera, ale oba čerti dnes úspěšně spolupracují, a často ve službách onoho třetího démona za nimi, šelmy s číslem 666.

Západní anglosaský svět má nejvíce schopností rozvíjet ekonomický světový systém; protože ekonomický systém je dnes primární, přísluší mu v dnešním světě i vedoucí úloha politická. Východoslovanským národům bude patřit budoucnost, ale ještě na ni nejsou připraveny a svou úlohu mají převzít až v následující šesté poatlantské době. Vzhledem k silám stínového ahrimanského dvojníka (Doppelgänger) na západě a dosud jen velmi malému počtu moderních lidí s duší vědomou na východě má střed, kde se nejvíce rozvinula anthroposofie, zvláště významnou úlohu. Země mezi Německem a Ruskem pak představují jakýsi most, kde právě dnes musejí procházet impulsy připravující nové společenství bratrství, Filadelfie, šesté poatlantské epochy. Není proto divu, že právě zde se síly protivící se světovému vývoji snaží klást překážky.

Zatímco předchozí doba vlády archanděla Rafaela, která skončila roku 1879, podporovala rozvoj zvláštností národů, michaelská doba vyžaduje užší sjednocení světového společenství, podobně jako to učinila předchozí doba vlády Michaelovy za helénismu. V Anglii začalo uvědomělé národní vědomí za Jakuba I. (Předtím byla jazykem šlechty francouzština), ve Francii za Johanky z Arku, v Německu až jako reakce na okupaci Francie v době napoleonských válek. V osmnáctém století mluvili přední lidé francouzsky a např. Bedřich Veliký neměl ve své knihovně jedinou německy psanou knihu. Češi a Poláci začali rozvíjet své národní jazykové povědomí až jako reakci na pangermánský nacionalismus. Patriotismem 18. století se myslil vztah k zemi, nikoli k jazyku. I ještě první generace národního obrození znala lépe německy než česky (jako Josef Dobrovský) a k opravdovému rozdělení Němců a Čechů v Čechách došlo až v polovině 19. století, na Moravě ještě o něco později.

V mnoha zemích takový stav trval ještě déle. Newyorský profesor klasické archeologie von Blankenhagen vyprávěl, jak za jeho mládí v Estonsku mluvili v rodině obvykle francouzsky, při sportovní činnosti a na honech anglicky, se svými úředníky německy, se služebníky estonsky a v když přijel někdo od vlády z Petrohradu, pak s ním rusky. Teprve asi v šestnácti letech mi došlo, končil prof. Blankenhagen, že jazyky nejsou otázkou sociální vrstvy, ale národních skupin. I pan von Wistinghausen ze Stuttgartu, jeden z prvních kněží Obce křesťanů, mi vyprávěl podobné příběhy z rodného Estonska.

Některé malé národy, které ještě dohánějí vývoj minulé epochy, jsou opozdilci na cestě, kterou ostatní země už prošly. Mezi jejich archanděly jsou ti, kdo dohánějí světový vývoj, ale i takové síly, které se světovému vývoji protiví: Občanské války v bývalé Jugoslávii, na Kavkaze, v Libanonu i jinde vytvářejí lokální konflikty, militantní muslimové hnutí, ohrožující celý svět. Poté, co byli démoni vyhnáni z příbytků fašismu a bolševismu, hledají si nová sídla a nacházejí je tam či onde, i okolo nás. Falešné proroky poznáme po ovoci, ale bude mnohem lépe, budeme-li k jejich nebezpečí dělit už dříve, než napáchají více škod. Vydá-li se dnes Německo cestou nového militantního nacionalismu, může to být snadno definitivní konec Německa i jeho nejbližších sousedů. Rozpadne-li se svět na celky, které mezi sebou povedou válku, jak to předpovídá např. Samuel Huntington ve Válce civilizací (Clash of Civilisations), dojde k celosvětové katastrofě. Hlásání nenávisti vůči jiným národům či rasám je podobným zločinem jako hlásání nenávisti vůči jiným mezi námi.

Proti době mého mládí je dnes snadnější poznat z tváře člověka, který propadl zlu, nakolik je v moci těchto temných sil, ale stoupá i rafinovanost démonů, kteří klamou skrze televizi, rozhlas, tisk a další média, včetně internetu. T, kdo jsou jimi posedlí, jsou

chudáci, potřebující pomoc. I zlé je zde proto, aby pomáhalo vývoji. Ale své svědomí nesmíme prodat nikomu, zlého pána nesluší poslouchati, jak už hlásal Jan Hus.

Úkolem anthroposofů je překonávat, přeměňovat na dobré zlo, a také rozpory, rozbroje mezi národy. Každé zlo spáchané vůči jiným se vrací ve smyslu karmy jednotlivcům i národům.. Sotva se kdokoli z nás narodí dvakrát do téhož národa a naši úlohou je připravovat bratrství všech lidí na celém světě v dalším poatlantském období Filadelfie. Sjednocenost ovšem neznamená zglajchšaltování pod všemocným administrativním aparátem světovlády či eurovlády. Různost kultur je potřebná ke kompenzaci jednostrannosti, k harmonizaci svět a jeho cestě vpřed. Podobně jako v provedení symfonie je potřebí různých nástrojů v orchestru, jako k provedení divadelního představení nestačí jediný herec, tak i ke splnění úkolu, který dnes opřed lidstvem stojí, je potřebí nejen různých navzájem se doplňujících osobností, ale také ještě různých národů. Démoni zla je rozeštvávají proti sobě, ale jejich úkol je v harmonickém doplňování přispět ke vzniku světového společenství, ve kterém všechny naplní svou úlohu, svůj *telos*. Podobně, jako to mají činit ve vzájemné spolupráci jednotlivé lidské osobnosti, zachovávajíce si svou podstatu, svou osobitost, je potřebí, aby také národy pod vedením jejich archandělů plnili své úděly. Démoni zla je rozeštvávají proti sobě, ale jejich úkolem je v harmonickém doplňování se přispět ke vzniku světového společenství pod vedením Michaelových.

Leží-li území obývané českým národem ve středu Evropy, ať v již jeho srdci či v solárním plexu, samém středu člověka, jeho úlohou je přijímat od všech jeho částí a také je harmonizovat a předávat ostatním. Minulost nemůžeme změnit, zato budoucnost je otevřená a jsme tu od toho, bychom rozmnožovali dobré a zabraňovali rozmnožování zlého. Nejsme na tento úkol sami; budeme-li sami dostatečně usilovat o tento cíl, budou nás podporovat duchovní síly, které jsou nad námi a mezi námi. Překonáme-li síly strachu a beznaděje ve svých srdcích a dokážeme-li být dostatečně bdělí, pak vývoj naší země a lidstva nepovede k úpadku, ale k novému duchovnímu rozvoji. Bdělost, jasné vědomí je příkazem doby. Patří pro ni dopis církvi sardské: "Vím skutky tvé, že máš jméno, že jsi živ, ale jsi mrtvý. Budiž bedlivý a utvrzuj jiné umírající. Neboť jsem nenalezl skutků tvých plných před Bohem. Pomniž tedy, co jsi přijal a slyšel a ostříhej a čiň pokání. Pakli bdít nebudeš, přijdu na tě jako zloděj a nezvíš, ve kterou hodinu na tě přijdu. Ale máš některé osoby v Sardech, které neposkvrnily roucha svého, protože budou se mnou se procházeti v bílém rouše; nebo jsou hodni. Kdo zvítězí, ten bude oděn rouchem bílým; a nikoli nevymaže jména jeho před obličejem Otce svého i před anděly jeho" (Zjevení sv. Jana 3, 1-5) . Patří-li naše země dnes k oblasti, která stojí jaksi v centru vývoje jako vrcholový výhonek stromu, pak je naše úloha obzvláště významná a můžeme také doufat v milost podpory sil Kristových a Michaelových, budeme-li se snažit být jejich užitečnými a schopnými nástroji.

Jan Bouzek

Globalizace – moloch či cesta ke spolupráci ?

M. Sieber referuje v Goetheanu 22-23 z 30.května o setkání "Mahatma Gandhi a otázka globalizace" na universitě v Tübingen. Indický Rajagopal a Nicanor Perlas charakterizovali z jejich pohledu globalizaci jako molocho, který přichází od severu, převálcovává svět a projevuje se razantně na všech vrstvách života. Rajagopal stojí v Indii na straně Adivasis, těch nejchudších, jejichž životním prostředím jsou lesy. Globální koncerty jim berou půdu za podpory indické vlády. Strategie zájmů industriálních zemí vede nakonec k nahrazení lidí roboty, vyhlásil Nicanor Perlas (podrobněji viz: www.cadi.ph/Features/Feature_13_RLA_Speech.htm). Rajagopal a Perlas začali v šedesátých letech podobnou cestu. Rajagopal se

nechal několikrát zmlátit bandami lupičů, až po čtyřech letech nenásilného odporu lupiči sami složili své zbraně před obrazem Gandhiho. 25letý Perlas stál před otázkou, zda zaplatí svůj odpor proti Markosovi smrtí. V té době ho síla křesťanské meditace přivedla k přesvědčení o věčném spirituálním jádru člověka, a to poznání ho od té doby stále posilovalo v jeho životě. Anand Mainaker připomněl tři základní hodnoty Gandhiho: *Ahimsa*, nenásilnost jako předpoklad teplého příklonu k ostatním lidem, *sathagraha*, úsilí o pravdu a dobro, a *bramacharya*, oběť jako předpoklad vlastní cesty školení. Gandhi našel cestu k sociální aktivitě skrze intenzivní vnitřní práci: Buď tou změnou, kterou hledáš ve světě, řekl Gandhi. Rajagopal vyprávěl, jak založil hnutí za práva na půdu *Ekta Parišad* (Solidární svaz). Napřed vychoval pro práci stovky lidí, ti pak šli do ohrožených vesnic, kde je poučili o možnostech akce. V třetím kroku se vydali všichni na dlouhé pěší pochody, často až k hlavnímu městu provincie. Tyto zcela nenásilné akce získaly velkou publicitu a donutily nakonec i lokální vlády k ústupkům, např. k uznání práv na zemi, ve které od pradávna žili. Perlas připomněl jako úspěchy zabránění novým dohodám na konferencích Světové obchodní organizace (WTO) roku 1999 v Seatlu a 2003 v Cancúnu. Připomněl, že globalizace ve smyslu rozvoje průmyslové spoluprovázané společnosti s mezinárodní dělbu práce nelze zastavit. Že ale tato globální spolupráce nemusí být jen materialistická, ale také bratrská, to ukázala řada příkladů (např. P. Hohmann, www.remei.ch, srov. též www.cesci.ch).

jb.

Genově manipulované potraviny a krmiva

Evropská unie i Česká republika povolila dovoz a spotřebu genově manipulované kukuřice, o situaci referuje J. Wirz v Goetheanu 20/2004 z 16. května. Orgány Evropské unie došly k závěru, že taková kukuřice není zdraví škodlivá.. Ovšem podle francouzských pokusů na krysách měli samečkové po takové stravě zvýšený počet bílých krvinek a anomálie na ledvinách, u samic došlo k prudkému vzrůstu cukru v krvi a ke zmenšení počtu retikulocytů, zárodečných buněk červených krvinek. Francouzská komise pro genetickou techniku proto prohlásila, že "nelze vyloučit při konzumaci takové kukuřice zdravotní rizika".. Skandální je, že přesto byla tato kukuřice uvedena na trh. Časopis Le Monde z 23. dubna

2004 ukázal, že také další pokusy ukazující, že zdravotní rizika u klonované kukuřice existují, ale nemohly být publikovány, pro odpor silné lobby koncernů pěstujících osiva; tyto výsledky byly sděleny veřejnosti jen v neúplné a zkreslené podobě. Diskuse musí předcházet uvolnění současného moratoria na pěstování genově modifikovaných rostlin a publikace výsledků pokusů, které jsou dosud utajovány pod záminkou firemních tajemství. M. Kalisch přináší v témže čísle obecný komentář k tématu: gen je podobně tak málo tvůrcem jako list s textem příčinou uvedení dramatu. Patenty na živé bytosti by znamenalo podobné, jako kdyby někdo změnil ve Faustovi jednu větu a nárokoval by si autorská práva po Goethovi..

jb

Svéprávný konzument

V minulých dobách byla situace vztahu mezi producentem a konsumentem jednodušší. Málo věcí se vyrábělo bez přímé znalosti spotřebitele. Většina věcí se vyráběla na přímou objednávku zákazníka anebo pro takový místní trh, kde se prodávající s kupujícím osobně znali a setkávali. Jen málo zboží se dováželo z větší dálky, a i v takových případech býval zákazník bezprostředním partnerem obchodníka. Máme ještě dnes možnost ovlivňovat výrobce a obchodníka? Oba mají po ruce více peněz, mají v rukou reklamu, ze které žijí i

noviny a jiná média propagující jejich výrobky, samozřejmě na úkor konzumentů, kteří to všechno zase zaplatí v ceně kupovaného zboží. Mohou tedy vůbec konzumenti ještě dnes ovlivnit obchod a výrobce? Znam příklady, kdy se to podařilo. Dost dlouho se i velké potravinové řetězce musely bránit prodeji klonovaných potravin, protože by je lidé, aspoň v Evropě, nekupovali. Mnoho rozumných sdružení na ochranu spotřebitelů funguje a lecčeho dosáhla, zejména ve Spojených státech, i skrze soudní procesy proti podvodům výrobců.

Svéprávný konzument je ovšem dnes podobnou vzácností, jako svéprávný občan. Dnešní zákazník nakupuje bez valného rozmýšlení, jak vidí něco laciného, "výhodného" a je tím zatažen do manipulace prodejce. Mnoho lidí by dávalo přednost bio-dynamickým potravinám, ale když vidí, že ony z masové výroby jsou lacinější, přestane se rozmýšlet. Přitom, jak už viděl Karel Marx, laciné zboží je zpravidla horší a často podvodem na zákazníkovi.. Doprava jakoby dnes nic nestála, ale silně zatěžuje životní prostředí, a je jen nedostatkem daňového systému, že se vyplácí vozit daleko něco, co by mohlo být vyrobeno na místě. Rozumná konzumace by mohla mnohé ve světě vylepšit, ale to vše vyžaduje především změnu v nás: pokud nezměníme sami sebe, nezměníme nic, jak prohlásil nedávno i Al Gore, kandidát na amerického presidenta v minulých volbách a snad podle práva i jejich skutečný vítěz.

J. Bouzek

Krize anthroposofie je krizí cesty k poznání ?

Irene Diet v Goetheanu z 20. června 2004 se zabývá otázkou současné krize v anthroposofickém hnutí z jiné stránky: vysvětluje ji jako etapu na cestě k duchovnímu poznání, přináší tomu zajímavou myšlenku Rudolfa Steinera (GA 35, Philosophie und Anthroposophie, str. 276), kde hovoří o určité etapě cesty iniciace: "Oddání se procesu myšlení jde pak tak daleko, že lze získat schopnost přivést pozornost nikoli už na myšlenky, ale na samu činnost myšlení. Ve vědomí pak zmizí obsah myšlení a duše se vědomě prožívá v procesu myšlení.... Napřed vede to zde vylíčené k duševním prožitkům, které se člověku představují jako nebezpečné duševní ohrožení. Co se prožívá, jeví se tak, jakoby to bylo vyvedeno z oblasti běžného myšlení a nedostalo se doopravdy do nové skutečnosti. Víme, že žijeme ve skutečnosti, ale pociťujeme tuto skutečnost jen jako vlastní duchovní bytost. Dostali jsme se ze smyslové skutečnosti, ale uchopili jsme jen sebe sama jako jsoucí v čistě duchovní formě bytí. Pocit osamění podobný strachu pak může dopadnout na duši. A nadto touha nemít jen sebe, ale také se prožívat v nějakém světě. A také k nám přistoupí ještě další pocit. Pociťujeme, že bychom museli opět ztratit tento prožitek sebe sama, pokud bychom se nemohli postavit proti duchovnímu prostředí. Tento duchovní pocit, ve kterém se tak prožíváme, lze srovnat asi s pocitem, jako kdybychom usilovali na všech stranách okolo sebe rukama něco uchopovat, ale nemohli bychom nic okolo sebe zachytit."

Vstup do duchovního světa není světem barevných imaginací, ale první, co lze tam postřehnout, je odlišný pohled na stav, ve kterém duše až dosud žila. Současná krize anthroposofie je podobně etapou na cestě k uvědomování si duchovního světa, ke spojení se s tímto světem, a touto krizí jako nutnou součástí cesty je nám potřebí projít, uzavírá autorka.

jb

III. Anthroposofické setkání v Praze - Jinonicích

7.- 9. května se uskutečnilo další, již třetí v pořadí anthroposofické setkání ve waldorfské škole a v sokolovně v Jinonicích nazvané "Cestou živého vztahu ke světu"; zabývalo se především možnostmi působení anthroposofie na vypořádání se s problémy současného světa. Praktickou organizaci setkání vedla jako minule úspěšně Helena Reichertová; program byl výsledkem mnoha setkání přípravné skupiny na mnoha místech České republiky. Bylo provázeno divadelními představeními, eurytmií, zpěvem, dopoledne se v mnoha sekcích probíraly různé oblasti iniciativního působení z hlediska anthroposofie, v odpoledních hodinách probíhaly kroužky prezentující úvody do umělecké činnosti z anthroposofie vycházející. Hlavní přednášky k tématu přednesl pan U. Rösch z Dornachu, v plénech bylo hovořeno především o základních problémech sociálních a návrhům na jejich řešení z hlediska anthroposofie.

Setkání přispělo k vzájemnému poznání účastníků, v mnoha pracovních skuopinách prohloubilo znalosti účastníků a přineslo nové podněty. V plenárních jednáních nastoupila – proti předchozímu spíše konfrontační atmosféře minulého setkání – vcelku přátelská atmosféra, i když k moderování lze mít výhrady. Setkání ukázalo ovšem i nebezpečí jak banalizace anthroposofie, tak nedostatky ve způsobu zvládnutí dialogu s těmi, kdo jsou mimo tu obec, pro kterou bylo setkání především pořádáno. Občas je ještě z různých stran slyšet, že anthroposofie je zajímavá, ale anthroposofové jsou problematičtější osobnosti, a to je jistě důvodem k zamyšlení.

MUDr. Miloš Brabínek †

V době velkého křesťanského svátku, krátce po půlnoci z neděle 30. května 2004, překročil práh pozemské smrti mimořádný člověk, anthroposof a lékař MUDr. Miloš Brabínek. Vykonal zde na zemi mnoho významných činů, v mnoha oblastech lidského působení a jeho fyzická nepřítomnost je a bude mnoha lidmi bolestně pociťována.

Kromě vzorné péče o svoji výbornou rodinu věnoval MUDr. Miloš Brabínek většinu své energie anthroposofické práci. Během svého pozeňnaně dlouhého života (více než 93 let) působil v celé řadě oblastí. Jako anthroposofický lékař nezištně léčil velké množství pacientů. Neustále spolupracoval s předními anthroposofickými lékařskými institucemi ve Švýcarsku i v Německu, kde se věnoval zejména léčbě rakoviny. Často vyprávěl, že impuls státi se lékařem dostal přímo od Dr. Rudolfa Steinera, který jej jako malého chlapce, zachránil z velmi vážné nemoci. Lékařské poslání chápal Miloš Brabínek jako svůj celoživotní úkol. Stejně zodpovědně přistupoval k antroposofii, kde se však často s obavami zamýšlel, zda tento úkol plní dle představ svého učitele a mistra Rudolfa Steinera.

Život MUDr. Miloše Brabínka byl cestou skutečného duchovního vědce. Sám pomocí diagnostické metody opírající se o krystalizační obrazce krve přesvědčivě prokázal analogičnost výsledků testů krve nemocných lidí a testů krve zvířat korespondujících dané nemoci. Tato práce MUDr. Miloše Brabínka se také dočkala mimořádného zájmu, jako kniha byla vydána ve Švýcarsku a byla opakovaně publikována - naposledy v Rakousku ve velmi nedávné době.

Meditativní práce byla pro MUDr. Miloše Brabínka naprostou samozřejmostí a to nikoliv pouze pro vlastní osobní zdokonalení, ale především ve prospěch lidstva, bytosti Anthroposofie a naplňování Kristova impulsu. Miloš Brabínek umožňoval českým anthroposofům zapojit se do intenzivní práce ve „Vysoké škole pro duchovní vědu“ V intenzivní práci pokračoval až do konce svého pozemského života a vychoval si v oblasti esoterní celou řadu výborných spolupracovníků.

Duchovním domovem bylo pro MUDr. Miloše Brabínka Goetheanum ve Švýcarsku. Osud mu dopřál, že mohl v Goetheanu opakovaně pobývat v rámci lékařských konferencí i

další duchovně vědecké práce. Získával tam mnoho vynikajících přátel a meditováním díla Rudolfa Steinera nabíral síly pro další život. O úctě a respektu jaké v Goetheanu požíval svědčí i to, že MUDr. Michaela Glöcklerová, vedoucí lékařské sekce Goetheana, osobně přijela do Prahy, aby se v Obci Křesťanů účastnila zádušního obřadu za MUDr. Miloše Brabínka.

Miloš Brabínek dobře věděl, že přátelé a spolupracovníci, kteří již překročili práh duchovního světa mohou a chtějí pomáhat a často se k nim se žádostí o pomoc obracel. I my se nyní můžeme obracet k němu o radu i pomoc a naše žádosti budou jistě vyslyšeny.

Naše láska nechť ochlazuje jeho žár a prohřívá jeho chlad v oblastech, kterými nyní prochází.

Zdeněk Kalva

Recenze: Radomil Hradil, Duše rostlin

Fabula 2004. 129 stran četnými ilustracemi, zčásti barevnými. .ISBN 80-86600-12-2.

Knih je rozdělena do tří částí, na konci má epilog a dvojjazyčné přílohy z díla J.W. Goetheho: o metamorfóze rostlin a o metamorfóze zvířat. Uvádí ji prolog, který začíná také citátem Goethovým. První část, Metamorfóza rostlin, začíná kapitolkou o živém myšlení a Goethově objevu prarostliny, jeho italské cestě a postupem jak dospěl k poznání organiky, čímž se rozumí způsob stálé proměny organismů, který je zejména patrný v Goethových listech. Jako intermezzo je podána Goethova nauka o metamorfóze obratlů, a první část končí kapitolkou o stupňování a rytmu, a o významu organiky pro dnešní dobu. Kapitolka je provázena návody ke dvěma cvičením. Ve druhé kapitole nazvané Rostlina mezi nebem a zemí jde autorovi napřed o polaritu rostliny ve směru mezi nebem a zemí a o její trojčlennost. Intermezzo pojednává a rostlinných látkách a jejich syntetických náhražkách, pak je s rostlinou srovnáván člověk, dále je charakterizováno postavení rostliny mezi zvířetem a minerálem. Následuje výklad o vztahu rostliny a půdy, o vzniku a přeměnách látek v rostlinách. Třetí část je věnována duši rostlin. Zde vychází autor z knížky prof. Bohumila Němce, který tomuto tématu věnoval jednu svou knihu, pokračuje úvahou o vztahu mezi nerostem, rostlinou, živočichem a člověkem; pro zkoumání tohoto vztahu připomene obsáhlým citátem Aristotelovu úvahu o duši. Na ni navazuje autor vlastní úvahou o vztahu říše rostlinné a živočišné, pokračuje o indiciích duševního života u rostlin, o rytmu u živočichů člověka i rostlin (i materialistická věda už dospěla k poznání, že rytmus expanze a kontrakce je základním znakem života). Odtud přechází autor k definici Rudolfa Steinera: "Duševnost rostlin je taková, že má v rostlinách jenom svoje jednotlivé orgány..každý rostlinný kořen má snahu proniknout až ke středu Země, kde je středisko duchovní bytosti, ke které patří." Na nové úvahy o Zemi jako živoucí bytosti (James Lovelock, Gaia, nový pohled na život na Zemi, Abies Publishers 1993 a Gaia – živoucí planeta, Mladá Fronta 1994) navazuje autor úvahou Rudolfa Steinera v GA 60 o Duchu Země a rostlinách, a o vyrovnání se s živou přírodou, kde redukcionismus na mechanické, chemické a fyzikální záležitosti nedokáže vysvětlit živou přírodu, Další návody ke cvičením, které podává autor knihy, umožňují cvičit živé myšlení opravdové přírodovědy, způsob, jak překonat současnou omezenost tzv. materialistické vědy.

Předností knihy je její čtivost a jasnost, i stručnost, se kterou se autor i o složitých otázkách dokáže vyjádřit; v tom směru vyniká nad mnohé jiné knihy z anthroposofické přírodovědy, které často podávají téma příliš komplikovaným způsobem a jsou hůře

srozumitelné. Knihu lze doporučit k vlastnímu studiu i k výuce na waldorfských školách a jinde.

J. Bouzek

Referát: Jean-Marie Détré, La Réincarnation et l'Occident 1, De Platon à Origène,
Edition Triades, Paris 2003. 278 stran.

Knihla začíná rozborem Platónovy ideje reinkarnace, zejména místa na závěru Politeie, kde jeden zdánlivě padlý se vrací do života po dvanácti dnech a hovoří o losu duší po smrti a jejich návratu na svět po tisíci letech, ovšem voda z řeky Léthé jim dá zapomenout na vše, co předtím prožili. Origines řeší problém s reinkarnací Eliáše v Janu Křtiteli tak, že tu nešlo o reinkarnaci duše ve smyslu pohanském ale o inkarnaci ducha. Až roku 1962 přiznal Vatikán, že koncil roku 869, kterému přikládal Rudolf Steiner základní význam, vlastně koncilem ani nebyl, neboť byl již dalším koncilem roku 879 anulován. Ovšem rozhodnutí proti trichotomii, že se totiž člověk nemá skládat z ducha, duše a těla, ale jen z duše a z těla, bylo prohlášeno i pozdějšími koncily..

jb

Obsah:

Rudolf Steiner, Bytost tkající světlo...

Jan Bouzek, V Evropské unii a ve světovém společenství

Praktická karmická cvičení, podle G. Kačerové referuje Stanislav Kubát

Jan Bouzek, Anthroposofická společnost a Obec

křesťanů Jan Bouzek, České země uprostřed

sjednocované Evropy jb, Globalizace – moloch či cesta

ke spolupráci ?

Genově manipulované potraviny a krmiva, jb

Svéprávný konzument, J. Bouzek

Krise anthroposofie je krizí cesty k poznání ?, jb

III. Anthroposofické setkání v Praze - Jinonicích

Zdeněk Kalva, MUDr. Miloš Brabínek +

Recenze: Radomil Hradil, Duše rostlin, jb

Referát: Jean-Marie Détré, La Réincarnation et l'Occident 1, De Platon à Origène, jb

Inhalt :

Rudolf Steiner, Des Lichtes webend Wesen...

Jan Bouzek, In der Europäischen Union und in der Weltgemeinschaft

Praktische Karma-Übungen, nach G. Kačer referiert S. Kubát

Jan Bouzek, Anthroposophische Gesellschaft und Christengemeinschaft

Jan Bouzek, Die Tschechischen Länder in der Mitte des vereinigten Europa

Globalisierung – Moloch oder Weg zur Zusammenarbeit ?(jb)

Gnetisch manipulierte Lebensmittel und Fütter (jb)

Der mündige Konsument, J. Bouzek

Die Krise der Anthroposophie ist die Krise des Einweihungswegs ? (.jb)

III. anthroposophische Tagung in Prag - Jinonice

Zdeněk Kalva, MUDr. Miloš Brabínek +

Rezension: Radomil Hradil, Duše rostlin (Die Seele der Pflanzen), jb

Ref. Jean-Marie Détré, La Réincarnation et l'Occident 1, De Platon à Origène, jb